

SAMENVATTING

PowNed heeft in de aflevering *“Trap er niet influencer?!: Helderziende communiceert met een AI foto”* mevrouw L. de Man (klaagster) geïnterviewd in het kader van haar NEI praktijk. Klaagster heeft, gelet op het draaiboek en de opnamen, voldoende aannemelijk gemaakt dat zij door PowNed op het verkeerde been is gezet omtrent de aard en insteek van de uitzending. In het verlengde hiervan concludeert de Raad dat de citaten van klaagster uit het interview in een andere context zijn gebruikt dan zij redelijkerwijs mocht verwachten. Omdat de behandelmethode van klaagster wordt gediskwalificeerd heeft PowNed bovendien klaagster ten onrechte geen mogelijkheid tot wederhoor geboden. De klacht is dan ook gegrond. De Raad doet de aanbeveling aan PowNed deze conclusie ruimhartig te publiceren.

Conclusie van de Raad voor de Journalistiek
inzake de klacht van

L. de Man

tegen

de hoofdredacteur van PowNed

Op 5 november 2024 heeft de heer C. van Mierlo namens mevrouw L. de Man (klaagster) een klacht ingediend tegen de hoofdredacteur van PowNed. Bij de beoordeling van de klacht is verder correspondentie van partijen betrokken van 13, 21, 23 en 31 januari 2025 en 11 februari 2025.

De klacht is behandeld op de zitting van de Raad van 7 maart 2025. Namens klaagster was voornoemde heer Van Mierlo aanwezig. PowNed is niet verschenen. Van Mierlo heeft het standpunt van klaagster toegelicht aan de hand van een notitie.

DE FEITEN

Vanaf 12 september 2024 heeft PowNed wekelijks de achtdelige televisieserie *“Trap er Niet Influencer?!”* uitgezonden. Op 2 oktober 2024 is in de aflevering *“Trap er niet influencer?!: Helderziende communiceert met een AI foto”* onder meer aandacht besteed aan de NEI (Neuro Emotionele Integratie) praktijk van klaagster en het gebruik van een zogeheten ‘biotensor’. Tijdens een bezoek van presentator Filemon Wesselink legt klaagster uit hoe de NEI methode werkt:

“Het kan een mentale klacht zijn, of een fysieke klacht, een emotionele klacht. En met de biotensor kunnen we de blokkades in jouw lichaam dan gaan opsporen en door middel van de trillingen die jouw lichaam dan aangeeft, geeft de biotensor een duidelijke ‘ja’ of een duidelijke ‘nee’ aan. En door een werkmappenprotocol komen we dan bij het probleem uit wat de blokkade veroorzaakt. En door dat probleem eigenlijk om te zetten in iets positiefs kan de klacht verminderen of zelfs helemaal verdwijnen. (...) De biotensor is een energetisch meetinstrument waarmee we eigenlijk de trillingen of de frequenties van jouw lichaam meten. (...) De biotensor meet eigenlijk de trillingen in jouw lichaam en daarop kan hij, de biotensor, een duidelijke ‘ja’ geven of een duidelijke ‘nee’ geven. Als ik nou aan jou vraag ‘wat is jouw naam?’”

Wesselink: *"Filemon."*

Klaagster: *"Kijk dan zie je dus dat de biotensor van boven naar beneden gaat."*

Wesselink: *"Ja, dat deed hij de hele tijd al, toch?"*

Klaagster: *"hmm.. en zeg eens de naam van iemand anders?"*

Wesselink: *"ehh...Ramona."*

Klaagster: *"Dan gaat ie al van links naar rechts bewegen. Zeg nog eens een keer een naam?"*

Wesselink: *"Filemon."*

Klaagster: *"Dat betekent ook dat we met jouw energie..."* (wordt onderbroken)

Wesselink: *"Dat doe je niet met je handen?"*

Klaagster: *"Nee."*

Wesselink: *"Dat gaat automatisch?"*

Klaagster: *"Ja."*

Na dit gesprek zegt de voice over:

"De werking en claims van dit wonder der techniek leggen we voor aan dr. Alfons den Broeder en we hebben natuurlijk onze eigen biotensor meegenomen."

Hierop volgt het volgende gesprek tussen Wesselink en Den Broeder:

Den Broeder: *"Dat kan niet."*

Wesselink: *"Dat kan niet?"*

Den Broeder: *"Nee, natuur en natuurkunde op de middelbare school eigenlijk nog hè? Er zijn een paar krachten in de natuur maar mensen kunnen geen krachten uitstralen waardoor ze deze antenne kunnen laten bewegen. Die kan alleen bewegen door degene die hem vasthoudt." (...)*

Wesselink: *"Toen ik bij die NEI coach was, ze ging ook vragen aan mij stellen. Dat apparaatje antwoordde dan zo "nee" of hij zei zo "ja" zo. Maar dan moet die coach dat gedaan hebben en bewust hebben aangestuurd, toch?"*

Den Broeder: *"Ja, daarbij lijkt het heel erg op pendelen en wichelroede lopen waar dat precies hetzelfde is."*

Hierna wordt een clip gestart waarin een man met een blinddoek op en een tak in zijn hand richting een waterkant loopt en door een andere man van achteren in het water wordt geduwd. Beide heren lachen bij deze scene die wordt ondersteund door onder meer de titelsong van de film Titanic op het moment dat de geblinddoekte man te water valt.

Den Broeder vervolgt: *"De observator, degene die het doet, die geeft onbewust signalen aan, afhankelijk van de antwoorden op de vragen. Overigens trouwens de NEI coaches zeggen zelf dat eigenlijk je geen standaard beweging van "nee" of "ja" hebt maar dat dat per persoon ook nog een keer uit kan maken." (...)*

Wesselink: *"Dit apparaat werkt niet zoals de NEI coaches zeggen dat het werkt."*

Den Broeder: *"Nee, absoluut niet."*

Wesselink: *"Nee."*

Den Broeder: *"Trouwens ik heb de wetenschap er nog even op nagezocht. (...) Er is nooit een goed onderzoek naar gedaan ook."*

Wesselink: *"Onzin!?"*

Den Broeder: *"Absolute onzin."*

Later in de uitzending gaat de dialoog tussen Wesselink en dr. Den Broeder verder:

Wesselink: *"Wat er dan wel gebeurd is, ook al is het met zo'n ding, je gaat toch een beetje over jezelf nadenken, je krijgt aandacht. Uiteindelijk ging ik best wel met een goed gevoel weg."*

Den Broeder: *"Nou dat is een goed punt. (...) Als de claim hierbij zou zijn is: nou het is prettig om een uur met iemand te praten en soms voel je je daarna in ieder geval tijdelijk wat prettiger"*

en opgelucht, die claim zou ik helemaal niet tegen zijn. Als hier staat dat je onverwerkte trauma's kan behandelen en dat je daarna ook kanker of auto-immuun ziekten kan voorkomen, ja dat zijn claims die niet horen. En het oude gezegde is 'wie eist, bewijst'. Nou hier is nul bewijs voor. Dus die claim moet een mens niet maken."

Klaagster heeft op 17 juli 2024, dus voorafgaand aan de opnamen, de volgende e-mail van de redactie ontvangen:

"Dit is een opzetje voor vrijdag, graag je op- en aanmerkingen, dan kan ik die verwerken en het voorstellen aan de eindredacteur. Alvast enorm bedankt, hartelijke groeten, Robert

Lieke de Man werkt als NEI Coach bij De Krachtbron Berlicum en zij werkt met een Biotensor. Filemon komt aan in Berlicum, legt uit wat hij gaat doen terwijl hij naar de Krachtbron Berlicum loopt waar de deur wordt opengedaan door Lieke de Man. Lieke legt kort uit wat een NEI coach is, waarom ze dat is geworden. Voor wie is NEI therapie bedoeld? Hoe werkt het? Wat heeft Lieke zelf ervaren? Wat is de feedback die ze krijgt van haar cliënten? Filemon vertelt wat zijn klacht of vraag is, wat hij te weten wil komen of opgelost wil hebben. Het is wel belangrijk dat hij met een duidelijke vraag of klacht komt. Lieke haalt de biotensor erbij en legt uit hoe die werkt. Ieder mens heeft een eigen frequentie. De biotensor is een soort wichelroede. Een energetisch meetinstrument dat als verlengstuk van je onderbewustzijn gebruikt wordt om de emotionele boodschap achter de fysieke of mentale klacht te achterhalen. Het meet de energetische frequentie van ons lichaam en geeft de stressreactie weer, waardoor je direct ziet of dat wat je verwacht van jezelf, ook strookt met jouw on(der)bewuste plannen. Lieke en Filemon zoeken een mooi plekje op om aan de slag te gaan met de biotensor. Als het weer het toelaat is de tuin een mooie locatie. Dan krijgt Filemon een scan met de biotensor en als het goed is dus ook een antwoord op zijn vraag en wat hij moet doen om zijn doel te bereiken. Na het serieuze gedeelte is het tijd voor iets luchtigers, want er zijn nog veel meer toepassingen van de biotensor. Het is ook superhandig als je wil weten welk eten je moet vermijden, of wat juist goed voor je is. En dat doe je door het eten (bijvoorbeeld een tomaat) voor je buik te houden en de biotensor ertussen. Vervolgens slaat de biotensor een brug of bouwt die juist een muur. Misschien zijn er nog wel wat grappige toepassingen te bedenken, alle input is welkom. Tot besluit nog een kleine recap, een warm afscheid en dan rijdt Filemon Berlicum weer uit."

DE STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

Klaagster stelt – kort samengevat – het volgende. PowNed heeft haar onder valse voorwendselen benaderd om aan het programma mee te werken. Een redacteur van het programma heeft contact met haar gezocht met de vraag of zij mee wilde werken aan een uitzending die tot doel had om de trends en invloeden van sociale media te onderzoeken binnen diverse onderwerpen. De uitzending waarin klaagster te zien zou zijn, zou gaan over de invloed op sociale media van influencers met een eigen praktijk. Daarbij heeft de redacteur klaagster erover geïnformeerd dat het programma vermoedelijk *"Influencers into the wild"* zou gaan heten, maar dat de titel nog niet vast stond. Al snel na de opnames is klaagster gebleken dat de titel was veranderd in *"Trap er Niet Influencer"*. Als zij dat voorafgaand aan de opnames had geweten, dan had zij nooit haar medewerking verleend aan het programma. Klaagster voelt zich door deze gang van zaken misleid.

Verder meent zij dat het doel van de uitzending is gewijzigd. Na het zien van de uitzending is haar namelijk duidelijk geworden dat de aflevering niet gaat over haar, haar NEI praktijk of

haar sociale media, maar over een soort onderzoek naar de (wetenschappelijke) werking van de biotensor. PowNed heeft een zeer kritisch item gemaakt over de werking van de biotensor, maar dat is op geen enkele manier vooraf door PowNed benoemd of als zodanig telefonisch met haar besproken.

Daarbij komt dat er geen wederhoor heeft plaatsgevonden. Wesselink heeft haar weliswaar vragen gesteld over de werking van de biotensor, maar hij heeft niet geïnformeerd naar de wetenschappelijke relevantie daarvan. Dit heeft hij wel gevraagd aan een arts die in de aflevering wordt opgevoerd als expert. Klaagster heeft vervolgens geen enkele mogelijkheid gekregen om op diens bevindingen te reageren.

Als gevolg van de uitzending is zij op sociale media op negatieve wijze in beeld gebracht en belachelijk gemaakt, aldus klaagster.

PowNed stelt hier – eveneens kort samengevat – het volgende tegenover. PowNed betwist dat klaagster is misleid omtrent haar deelname aan het programma, maar vindt het wel vervelend dat zij dit zo heeft ervaren. Gelet op het draaiboek dat voorafgaand aan de opnamen aan klaagster is gestuurd, was het duidelijk dat haar om uitleg gevraagd zou worden over haar werkzaamheden als NEI coach en over de werking van de biotensor. Zij heeft ook de gelegenheid gehad om input te leveren op het draaiboek. Uiteraard is nooit beloofd of gegarandeerd dat een louter positief beeld neergezet zou worden. De opnamen hebben plaatsgevonden conform het draaiboek, waarbij het voor klaagster voorzienbaar was dat Wesselink ook kritische vragen kon stellen. De titel van het programma was tijdens het maken van de opnamen nog niet bekend, er zijn slechts enkele suggesties met klaagster gecommuniceerd. De insteek van de uitzending was om aandacht te besteden aan het fenomeen van spirituele influencers, waarbij de opvatting van de influencer naast die van de wetenschap wordt gelegd. Het is uiteindelijk aan de kijker om zich een mening te vormen over spiritualiteit en zingeving. PowNed meent dat voldoende aandacht is besteed aan beide opvattingen. Het was niet de bedoeling om stelling te nemen tegen de influencers of hen te diskwalificeren. Klaagster wordt in de uitzending ook niet gediskwalificeerd of beschuldigd. De uitingen van de expert zijn niet specifiek op haar gericht, maar gaan over het gebruik van biotensors in het algemeen. PowNed vraagt zich dan ook af wat wederhoor bij klaagster zou hebben opgeleverd.

PowNed betreurt het dat de beelden na de uitzending zijn gebruikt door derden om klaagster in een kwaad daglicht te stellen, maar vraagt zich tegelijk daarbij af of dat was uitgebleven als wederhoor had plaatsgevonden. Hoe dit ook zij, het oneigenlijke gebruik door derden, waarbij de context wordt weggeknipt, maakt het programma nog niet journalistiek onzorgvuldig.

BEOORDELING VAN DE KLACHT

De kern van de klacht is drieledig. Volgens klaagster is zij (1) misleid omtrent de aard van het programma waardoor (2) haar citaten zijn gebruikt in een gewijzigde context. Daarnaast is haar (3) ten onrechte geen mogelijkheid geboden tot wederhoor. De Raad zal zich bij de beoordeling van de klacht tot deze kern beperken.

Wanneer journalisten iemand willen interviewen, informeren zij hem of haar zodanig over de aard van de publicatie, dat de te interviewen persoon voldoende geïnformeerd kan beslissen of hij of zij aan die publicatie wil meewerken. Verder geldt dat citaten uit interviews niet mogen worden gebruikt in een andere context dan de geïnterviewde mocht verwachten, gelet op wat hem door de journalist werd meegedeeld. Wanneer de aard of de inhoud van de publicatie in de loop van het redactieproces zodanig worden gewijzigd, dat niet meer wordt

voldaan aan wat de geïnterviewde redelijkerwijs mocht verwachten, moet hem of haar opnieuw om toestemming voor publicatie worden gevraagd.

Klaagster heeft voorafgaand aan de opnamen een draaiboek ontvangen (de door PowNed als zodanig aangemerkte e-mail aan klagster van 17 juli 2024) waarin de komst van Wesselink, het verloop van de NEI sessie en het afscheid van Wesselink zijn beschreven. Dat draaiboek bevat geen verdere informatie over de aard of context van de aflevering. In de uitzending heeft Wesselink bovendien geen vragen aan klagster gesteld over haar visie op de werking van de biotensor in het licht van wetenschappelijke inzichten.

Het voorgaande in aanmerking genomen heeft klagster voldoende aannemelijk gemaakt dat zij had mogen verwachten dat de uitzending zou gaan over haar, haar praktijk en haar invloed op sociale media. Achteraf is echter gebleken dat in de aflevering niet klagster, maar de werking van de biotensor en de wetenschappelijke onderbouwing daarvan centraal stonden.

De Raad is daarom van oordeel dat klagster door PowNed op het verkeerde been is gezet omtrent de aard en insteek van de uitzending. In het verlengde daarvan concludeert de Raad dat de citaten van klagster uit het interview in een andere context zijn gebruikt dan zij redelijkerwijs mocht verwachten.

PowNed heeft bovendien ten onrechte geen wederhoor toegepast. Door de conclusie van de arts – te weten: dat de biotensor niet werkt zoals NEI coaches beweren en dat een biotensor ongeschikt is voor het behandelen van medische of psychische klachten – wordt klagster als NEI coach gediskwalificeerd. Wederhoor was dan ook op zijn plaats geweest. Dit geldt te meer nu de redactie van het programma een clip in het item heeft gemonteerd waarin de draak wordt gestoken met het gebruik van werkinstrumenten die verondersteld worden te lijken op de biotensor.

Het voorgaande leidt tot de conclusie dat de klacht gegrond is.

Relevante punten uit de Leidraad: A., B.1, B.3 en C.

Relevante eerdere conclusies (onder meer): RvdJ 2012/24, RvdJ 2009/34, RvdJ 2007/73 en RvdJ 2003/46

CONCLUSIE

De klacht is gegrond.

De Raad doet de aanbeveling aan PowNed om deze conclusie integraal of in samenvatting te publiceren.

Zo vastgesteld door de Raad op 2 mei 2025 door mr. J.J. van Eck, voorzitter, mr. drs. W.L. Boersema, mr. N.A.M. van Herten, L.M. van de Langenberg MSc MEd en S. Sitalsing, leden, in tegenwoordigheid van mr. D.C. Koene, secretaris, en mr. E. Hoefnagel, adjunct- secretaris.

Voorzitter

Secretaris